

Juridiskās palīdzības
administrācija

VALSTS KOMPENSĀCIJA CIETUŠAJIEM

Prezentācija aktualizēta 2016.gada 6.janvārī

Juridiskās palīdzības
administrācija

Normatīvie akti

Eiropas Padomes direktīva 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem:

visas dalībvalstis nodrošina, ka to tiesību normās ir paredzēta tāda to teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kura garantē taisnīgu un samērīgu kompensāciju cietušajiem.

Likums **“Par valsts kompensāciju cietušajiem”** (stājies spēkā 2006.gada 21.jūnijā)

Likuma mērķis ir nodrošināt fiziskajai personai, kura Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzīta par cietušo, tiesības saņemt valsts kompensāciju par tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām vai mantisko zaudējumu.

Juridiskās palīdzības
administrācija

Kam ir tiesības saņemt valsts kompensāciju?

Tiesības uz valsts kompensāciju ir **cietušajiem** – fiziskajām personām, kurām ar tīšu noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums - fiziskas ciešanas, mantisks zaudējums vai morāls aizskārums.

Tiesības uz valsts kompensāciju ir, ja **tīša** noziedzīga nodarījuma rezultātā:

- 1) iestājusies personas **nāve**;
- 2) cietušajam nodarīti **smagi** vai **vidēja smaguma miesas bojājumi**;
- 3) aizskarta cietušā **tikumība** vai **dzimumneaizskaramība**;
- 4) cietušais ir **cilvēku tirdzniecības upuris**;
- 5) cietušais **inficēts** ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.

Juridiskās palīdzības
administrācija

Kas nepieciešams valsts kompensācijas saņemšanai?

Jāiesniedz aizpildīta **valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapa**, kuru var saņemt:

- ▶ Juridiskās palīdzības administrācijā;
- ▶ pie procesa virzītāja;
- ▶ Juridiskās palīdzības administrācijas interneta mājas lapā www.jpa.gov.lv.

Informāciju par veidlapas aizpildīšanu var saņemt administrācijā, zvanot uz bezmaksas informatīvo tālruni **80001801**.

Aizpildīto veidlapu un tai pievienotos dokumentus var iesniegt personīgi Juridiskās palīdzības administrācijā, nosūtīt pa pastu vai arī nosūtīt elektroniski sagatavotu dokumentu, parakstītu ar drošu elektronisko parakstu un laika zīmogu.

Juridiskās palīdzības
administrācija

Valsts kompensācijas pieprasījumam pievienojamie dokumenti

Ja kriminālprocesā nav pieņemts galīgais nolēmums cietušais valsts kompensācijas pieprasījumam pievieno kriminālprocesa virzītāja **izziņu**.

Ja kriminālprocess ir pabeigts vai stājies spēkā procesa virzītāja lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu personu nereabilitējošu apstākļu dēļ, cietušais valsts kompensācijas pieprasījumam pievieno **spēkā stājušos galīgo kriminālprocesa virzītāja nolēmumu**.

Ja tiesas spriedumā vai procesa virzītāja galīgajā nolēmumā cietušajam kriminālprocesuālajā vai civilprocesuālajā kārtībā noteiktais atlīdzinājums par vardarbīga noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu nav izpildīts vai izpildīts nepilnīgi, kriminālprocesa virzītāja galīgajam nolēmumam pievieno **izpildu dokumenta** kopiju.

Juridiskās palīdzības
administrācija

Procesa virzītāja izziņas saturs:

- 1) noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laiks un vieta;
- 2) noziedzīgā nodarījuma kvalifikācija, izziņas izsniegšanas brīdī konstatētā noziedzīgā nodarījuma izdarītāja vainas forma, kriminālprocesa uzsākšanas datums un krimināllietas numurs;
- 3) informācija par personu, kura kriminālprocesā atzīta par cietušo (vārds, uzvārds, personas kods, kriminālprocesā norādītā personas dzīvesvietas adrese, kontaktinformācija, kā arī datums, kad persona atzīta par cietušo);
- 4) informācija par personu, kura kriminālprocesā atzīta par cietušā pārstāvi (vārds, uzvārds, personas kods, kriminālprocesā norādītā personas dzīvesvietas adrese, kontaktinformācija, kā arī datums, kad persona atzīta par pārstāvi), ja cietušais tiesības īsteno ar pārstāvja starpniecību;

Juridiskās palīdzības
administrācija

Procesa virzītāja izziņas saturs (turpinājums):

- 5) noziedzīga nodarījuma rezultātā nodarītā kaitējuma raksturs (iestājusies personas nāve, miesas bojājumu smagums, tikumības vai dzimumneaizskaramības aizskārums, cilvēku tirdzniecības norādošo pazīmju esība vai konstatēts cilvēka imūndeficīta vīruss, B vai C hepatīts);
- 6) eksperta atzinuma sniegšanas datums, atzinuma numurs un ekspertīzes izdarītājs;
- 7) informācija par noziedzīga nodarījuma izdarītāju kriminālprocesā, ja šādas informācijas izpaušana netraucē patiesības noskaidrošanu lietā;
- 8) to personu skaits, kuras atzītas par cietušajiem tajā pašā kriminālprocesā sakarā ar iestājušos personas nāvi, un informācija par šīm personām (vārds, uzvārds, personas kods, kriminālprocesā norādītā personas dzīvesvietas adrese, kontaktinformācija, kā arī datums, kad persona atzīta par cietušo).

Juridiskās palīdzības
administrācija

Valsts kompensācijas iesniegšanas termiņš

Valsts kompensācijas pieprasījumu Juridiskās palīdzības administrācijai iesniedz **gada laikā pēc dienas, kad persona atzīta par cietušo vai ir uzzinājusi par faktiem**, kas šai personai dod tiesības to darīt.

Piemēram, ja persona atzīta par cietušo 2016.gada 6.janvārī, valsts kompensācijas pieprasījumu Juridiskās palīdzības administrācijai jāiesniedz līdz 2017.gada 7.janvārim.

Valsts kompensācijas apmērs

Juridiskās palīdzības
administrācija

Maksimālais valsts kompensācijas apmērs	Minimālās mēneša darba algas apmērs valstī 2016.gadā	Maksimālā valsts kompensācijas summa (EUR), ja par cietušo atzīts 2016.gadā	Maksimālā valsts kompensācijas summa (EUR), ja par cietušo atzīts 2015.gadā
5 minimālās mēneša darba algas	370	1850	1800
Procentuāli	Noziedzīgā nodarījuma sekas	EUR	EUR
100%	iestājusies personas nāve	1850	1800
70%	cietušajam nodarīti smagi miesas bojājumi	1295	1260
70%	noziedzīgs nodarījums kvalificēts kā izvarošana vai vardarbīgas dzimumtieksmes apmierināšana pret dabiskā veidā, vai aizskarta nepilngadīgā cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība	1295	1260
70%	cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris	1295	1260
50%	aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, izņemot likuma "Par valsts kompensāciju cietušajiem" 7.panta otrās daļas 2.punktā minētos gadījumus	925	900
50%	cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi	925	900
50%	cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu	925	900

Valsts kompensācijas apmērs

- Izmaksājamās valsts kompensācijas apmēru aprēķina, ņemot vērā minimālās mēneša darba algas apmēru, kāds noteikts brīdī, kad persona atzīta par cietušo;
- Ja cietušais ir saņēmis kompensāciju par nodarīto kaitējumu no noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai viņa vietā no citas personas, valsts kompensācijas apmēru samazina atbilstoši jau saņemtajai kompensācijai;
- Valsts kompensācija tiek izmaksāta 50% apmērā no noteiktā valsts kompensācijas apmēra, ja noziedzīgais nodarījums izdarīts stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī, pārkāpjot nepieciešamās izstāvēšanās robežas vai personas aizturēšanas nosacījumus (kvalificēts pēc Krimināllikuma 120., 121., 122., 127., 128. vai 129.panta);

Valsts kompensācijas apmērs

- Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā vienlaikus iestājušās Likumā minētās sekas, izmaksā vienu valsts kompensāciju atbilstoši noziedzīga nodarījuma smagākajām sekām;
- Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies vairāku personu nāve, cietušajam izmaksā valsts kompensāciju atbilstoši to personu skaitam, kuru nāve, sakarā ar ko persona atzīta par cietušo, ir iestājusies noziedzīga nodarījuma rezultātā;
- Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve un kriminālprocesā par cietušajiem atzītas vairākas personas, šīm personām izmaksā valsts kompensāciju, sadalot to proporcionāli cietušo skaitam;
- Ja valsts kompensācija izmaksāta un galīgajā nolēmumā konstatēts, ka noziedzīga nodarījuma rezultātā cietušajam ir iestājušās smagākas sekas, viņam izmaksā starpību starp izmaksāto un izmaksājamo valsts kompensāciju.

Juridiskās palīdzības
administrācija

Valsts kompensāciju neizmaksā, ja:

- 1) tā pieprasīta **nepamatoti**;
- 2) ir **nokavēts Likumā noteiktais tās pieprasījuma iesniegšanas termiņš**, izņemot gadījumus, kad termiņš nokavēts attaisnojošu iemeslu dēļ (piemēram, personas slimība);
- 3) konstatēts, ka cietušais, to pieprasot, **apzināti sniedzis nepatiesas ziņas**;
- 4) **cietušais ir saņēmis** no apsūdzētā, kas atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, **atlīdzību, kuras apmērs pārsniedz šajā likumā paredzēto valsts kompensācijas apmēru vai ir vienāds ar to**.
- 5) cietušajam **nav tiesību saņemt valsts kompensāciju**, ja noziedzīgs nodarījums bijis **vērsts pret satiksmes drošību** un cietušajam ir tiesības uz apdrošināšanas atlīdzību saskaņā ar normatīvajiem aktiem par sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu.

Juridiskās palīdzības
administrācija

Valsts kompensācijas izmaksāšanas kārtība

Valsts kompensāciju izmaksā kā **vienu** maksājumu.

Valsts kompensāciju izmaksā **mēneša laikā pēc dienas**, kad pieņemts lēmums par valsts kompensācijas izmaksāšanu.

Administrācija valsts kompensācijas summu ieskaita valsts kompensācijas pieprasījumā norādītajā **norēķinu iestādes kontā** vai **pasta norēķinu sistēmas norēķinu kontā**.

Juridiskās palīdzības
administrācija

Sadarbība ar citām ES dalībvalstīm

Juridiskās palīdzības administrācija pieņem lēmumu par citā ES dalībvalstī pastāvīgi dzīvojošas personas pieprasījumu izmaksāt kompensāciju par kaitējumu, kas radies Latvijas teritorijā izdarīta noziedzīga nodarījuma rezultātā;

Cietušajam, kurš pastāvīgi dzīvo Latvijā un kuram radies kaitējums citas ES dalībvalsts teritorijā izdarīta noziedzīga nodarījuma rezultātā, ir tiesības tieši vai ar Juridiskās palīdzības administrācijas starpniecību iesniegt valsts kompensācijas pieprasījumu attiecīgās ES dalībvalsts kompetentajai iestādei.

Valsts kompensācija pieprasījumu iesniedz valodā, kuru attiecīgā ES dalībvalsts norādījusi kā sev pieņemamu.

Juridiskās palīdzības administrācija 7 dienu laikā noformē valsts kompensācijas pieprasījumu atbilstoši ES dalībvalsts noteiktajam kompensācijas pieprasījumam un kopā ar citiem nepieciešamajiem dokumentiem nosūta attiecīgās ES dalībvalsts kompetentajai iestādei.

Statistika

Juridiskās palīdzības
administrācija

	2011	2012	2013	2014	2015
Kopējais pieprasījumu skaits	456	560	544	655	717
Lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu	406	477	496	564	709
Personas nāve	85	114	108	129	121
Smagi miesas bojājumi	92	115	108	108	102
Aizskarta dzimumneaizskaramība	75	64	94	117	111
Vidēja smaguma miesas bojājumi	154	184	186	208	301
Cilvēku tirdzniecība	-	-	-	2	1
Atteikumi	60	52	64	49	71

Juridiskās palīdzības
administrācija

Informatīvie materiāli

Buklets «Valsts kompensācija cietušajiem»

<http://jpa.gov.lv/uploads/filedir/kompensacijacietusajiem.pdf>

Infografika «Valsts kompensācija cietušajiem»

<http://jpa.gov.lv/uploads/filedir/valstskompensacijacietusajiem.pdf>

Izmaksātās valsts kompensācijas piedziņa

<http://jpa.gov.lv/izmaksatas-valsts-kompensācijas-piedzina>

Slēdzot izlīgumu kriminālprocesā

<http://jpa.gov.lv/uploads/filedir/informativaismaterialssledzotizligumukriminalprocesa.pdf>

Juridiskās palīdzības administrācija

Adrese: Pils laukums 4
Rīga, LV-1050

Tālrunis: 80001801, 67515273, 67514222
fakss: 67514209

Mājas lapa: www.jpa.gov.lv
e-pasts: jpa@jpa.gov.lv

Apmeklētāju pieņemšanas laiks:

Pirmdien: 13.00-18.00
Otrdien: 9.00-14.00
Trešdien: 9.00-14.00
Ceturtdien: 9.00-14.00
Piektdien: 8.00-12.00
Pirmssvētku dienās: 9.00-13.00
Pirmssvētku piektdienās: 8.00-12.00